

Előfizetési feltételek

belyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 12 kor.
Fél évre 6 kor.
Negyedévre 3 kor.

Egyes szám ára 16 fillér.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Nyílt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal:

Földes Ede

könyvkereskedése

Bethlen-utca 2. sz. alatt,

hova úgy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Türelem és hideg vér.

Budapest, 1903. okt. 22.

Lélektani okokból érthető, hogy minél közelebb jön a döntés a szabadelvűpárt kilenczes bizottságának munkálata felett, az izgatottság minden körben nő. Targyalg azonban alig indokolt az izgatottság. Ha a király nem elégszik meg a kilenczes bizottság által kidolgozott program formulázásával, ez még mindig nem jelenti azt, hogy a program tartalmát sem fogadja el. Arról lesz tehát szó, hogy más formát gondoljanak ki a programban kifejtett kívánatok részére. Hiszen sokkal előnyösebb, ha azokat a fejtegetéseket, ha azokat az utmutatásokat, melyek a korona nézeteiből folynak, előbb figyelembe veszik és követik, mielőtt még ez a program az egész szabadelvű párt programjává lett. Mert azt hangsúlyozni kell, hogy a párt, mint ilyen, még egy irányban sincs elkötelezve, hogy a bizottság tagjai a párt bizalmi férfiai ugyan, de arra nem kaptak felhatalmazást, hogy a párt nevében a pártot kötelező határozatokat állítsanak fel. Ezért az egyedül helyes az, ha még ebben az állapotban tesznek változtatásokat a munkálaton abban az értelemben, hogy aztán a korona azt okvetlen elfogadja és bizonyítva a szabadelvűpárt is, minthogy igen tekintélyes nemzeti előrehaladás lesz benne, örömmel és egyhangulag fogja elfogadni.

Most csak igen csekély eltérés van a korona nézetei és a kilenczes bizottság formulázásai közt. Ha ezt az eltérést nem most szüntetnék meg és a munkálatot a párt korábban elfogadná, akkor, a mi éppenséggel végzeteljes lehetne, ellentét képződhetne a korona és maga a párt közt.

Ámde minden remény megvan arra nézve, hogy létre fog jönni a megegyezés ama álláspont közt, melyet a korona foglalt el, mely okvetlen és szigorúan annak a hatvanhetes kiegyezésnek az alapján áll, melyet Deák Ferenc szerkesztett s mely 35 éven át kitűnően bevált az ország kiszámíthatatlan erkölcsi és anyagi előnyére és ama álláspont közt, melyen a szabadelvűpárt áll, mely pártnak létfeltétele azon nyugszik, hogy ugyan-

azt a hatvanhetes kiegyezést annak szelleme, annak célzata szerint fejlessze és fenntartsa.

Ezért az egyetlen okosság most az, ha megőrizzük hideg vérünket és nem türelmetlenkedünk. Az eredmény megjön s bizvást feltehetjük, hogy ez az eredmény örvendetes lesz, hogy végre el fog hártatni a nemzetől az az átok, mely alatt már oly régóta s most már oly keservesen szenved.

A legszomorubb betegség.

Vármegyénk őszi rendes közgyűlésén Fejér vármegye átirata alapján tárgyalattak azok a sürgető okok, melyek az elmekóros betegekkel való fokozottabb törődést s az ilyen kör gyógyításával foglalkozó intézetek szaporítását kívánják. Ezen alkalomból óhajunk foglalni a nagyon fontos kérdéssel.

Az emberi nyomorúság meghuzódik csöndesen a politikai közélet zajongása mellett. Kevesen vetnek rá ügyet. De azért van; rettenetesen van. Az elmekórosok Magyarországon egyre jobban terjednek!.. Elmeegyógyintézeteink túltöltöttsége is mutatja. De ez nem minden. A nagy tébolyda intézeteken kívül vannak megfigyelő-intézetek is országszerte. Azonkívül az elmebetegek nagy kontingense a községek gondja alatt áll. A „falu bolondja” ismert szomorú alak a magyar községek életében.

Ez pedig nagy veszedelem. Száma-szere nincs azoknak a borzasztó eseteknek, a mikor az otthon túrt, vagy ápolat eszelős, előre nem látható rohamában fegyverhez jut és öl. Sokszor egész családok kiirtásáról olvasunk. Máskor gyújtogatásokról és öngyilkosságokról. Törvényszékeink vizsgálati fogságában pedig mindig ott vergődik bizonyos számú elmebeteg, nagy gondot és munkát adván ügyészeknek, orvosoknak, bírónak, ügyvédnek.

Azonkívül nem kell elfelejteni azt sem, hogy a szabadon levő elmebajosok törvényes, vagy törvénytelen uton résztvesznek a népesség propagálásában s a kórság így szabadon tenyészik. Nem csoda, ha a társadalom az állam gondja alá akarja helyezni ezeket a szerencsétleneket s a meglévő intézeteket a képtelenség túltölti. A sötét középkor a boszorkánypörökkel,

a vibefojtással és máglyával segített olykor magán az elmekórosok elszaporodása ellen. A jelenkor csakis elmeegyógyintézetekkel és megelőzéssel segíthet.

De fájdalom, nemcsak ebből áll a tapasztalat!.. Az elmekórosok és idioták statisztikai átlag száma is növekszik. A népnél az alkoholizmus szaporítja, a műveltebb osztályoknál a létért való küzdelem nehézsége s az a sok rengeteg ellentmondás, a mi társadalmi életünket összetépi. Olykor elszörnyedve halljuk, hogy ez, vagy amaz a jó ismerősünk megzavarodott és intézetbe vittek. Avagy egy-egy rémes öngyilkosság zavarja föl a kedélyeket. Bár nem valljuk, látni való, hogy itt együnk a paralízis progressziwa elől menekült a halálba.

És ennek megfelelőleg olvassuk az egyik elmeorvos jelentéséből, hogy Magyarországon ez a rettenetes kórság sokkal nagyobb mértékben terjed, mint más művelt államokban. Pedig ki van mutatva, hogy a paralízis mindenütt emelkedőben van, szörnyű természeti korrekciómaképpen a munkában, stréberségben és élvezetekben való túlzásoknak, nem is szólván kicsapongásokban szerzett fertőző betegségekről.

Az elmekórság ellen való küzdelem egyik része kétségtelenül az állam feladata. A magyar államot nem is lehet azzal vádolni, hogy a maga kötelességét elhanyagolta volna. Négy nagy országos intézetünk van. Ezt más kisebb városi és magánintézetek egészítik ki, bár igaz, nem elegendő számmal. Azonkívül büntető-törvényeinkben, gyámtörvényünkben s rendeleteinkben az elmebeteg-ügy elég jól van szabályozva. A bajellen való küzdelem intenzívebb része azonban a társadalmi életre s kivált a tudományosságra néz. A mellett a társadalmi filantropiára. A küzdelem helyes szervezését innen kell várni. És hogy várható is, azt az elmeorvosi tudomány előhaladása mutatja. Előkelő orvosi gárdánk van, mely magas színvonalon álló tudással bír és nemes, humánus szellemben teljesíti feladatát.

Most az orvostudományban is, mint a jogtudományban, a megelőzés, a profilaxis gondolata vezet. Az első kérdés nem az, hogy miképpen gyógyítsuk a jobbra már gyógyíthatatlan elmebajt, hanem az, hogy miképpen lehetne az esetek nagy számát leapasztani, vagy is a bajnak útját állani. Az elmeorvosok mult évi kou-

TÁRCZA.

Magyar virtus.

Elbeszélés.

Irtá: Zboray Aladár.

I.

Tulajdonképpen nem történt semmi. Éppen semmi, csak anyyi, hogy a kermesi Baloghok házában a porosz Warden költözött be s azon túl a nagy parkban a Warden kisasszonyok szaladgáltak, hancuroztak, ugyanolyan tulipiros jókedvvel, mint azelőtt a Balogh lányok a szép, fekete hantot pedig nem a fényes, törpe magyar ekék szántották, hanem egy füstökádó, iromba nagy jószág, amelyen fényes aczélbetűkkel ott ragyogott a gyáros neve.

A haragot nem huzták, a pap sem papolt, mikor Balogh Endre, meg a familiája ott hagyta Kermest, hanem azért mégis meg voltak halva a kermesi Baloghok, olyan tökéletesen, mintha hat lányira pihennének a föld alatt.

Balogh Endre csak az öszülő tarkóját simogatta, amikor kivonult, a Balogh lányok pedig, az a két lágszemű, tűszívű fiatal urhölgy, mosolyogva köszönt a parasztnak, akik úgy tessék-lássék mégis csak kísérték a kocsiukat.

Főleg Eszter, az aczél szívű Balogh Eszter, látszott nagyon is könnyen venni a dolgot. Vissza is nézett a tornáczos kastély felé s úgy csevegett a kocsiiban, mintha a tisztibálba készülné. Hogy mit éreztek belülről, azt nem mondták senkiinek, nem is mutatták. Csak éppen amikor a vasut egy erőszakos csavarodással otthagya a kermesi határt, akkor pergett végig két nehéz könyccsepp Eszter orcáján, de elfordult, hogy ne lássa az édesapja, meg Judith, a huga.

Igaz, hogy semmi szüksége sem volt arra, hogy elforduljon, mert a másik kettő ugyanazzal vol elfoglalva. Amivel ő, de a kermesi Baloghok még egymás előtt sem vallották be soha, hogy az ő szemük a könyre is be van rendezve.

A vonat meg vitte őket közönyösen tovább, fel a fővárosba, ahol minden összefolyik, mint a tengerben egyesülnek a folyók.

Ott már volt szállásuk. Künn a külvárosban egy kis ház, hozzá egy tenyérnyi udvar, amelyben néhány cse-nevész fa bucsult s ezért kertek neveztek.

A házikóban három szoba. Kettő háló, a középső ebédlő.

— Barátságos otthon — mondta Eszter, hogy az apját vigasztalja.

— Milyen jó lesz, ilyen közel egymáshoz — szolt Judith, hogy ne maradjon el a nénye mögött.

— Holnap megyek fel a képviselőkhöz, hátha tud valamit a számunkra — mondta szinte hangtalanul Balogh Endre.

És mikor, honnan, honnan nem, előkerült a vacsora, már mind a hárman olyan vidám nyugalommal csevegtek, mintha sohasem ismertek volna más helyet, mint ezt a szegényes viskót.

Azután lefeküdtek s mind a hárman álmodtak Kermesről.

II.

Vagy három évig tartott ez a vegetálás. Egy napon Balogh Endre azzal jött hazza:

— Holnap utazunk.

— Hova?

— Kermesre — zsellérnek.

— Kihez?

A magunkéba. Warden addig-addig gőzekézett, mintagazdaskodott, míg a végén belátta, hogy nem bír a

magyar földdel. Nem hagyta magát könyvből dirigáltatni.

— És hogy jutott éppen apa az eszébe?

— Neki nem jutott. Tönkre ment, nem amugy magyarosan, de úgy németesen. Beleegyezett, hogy addig, amíg megint talpra állítják, úgy kezeltesse az ő birtokát a földhitelezet.

— Azok eszelték ki ezt a kegyetlen tréfát — mondá Eszter.

— Magam kértem.

A Balogh lányok szó nélkül hozzáálltak a csomagoláshoz. Megint nem mozdult egy arcizmus sem. Csak amikor a négy gyönyörű Piper-fegyverre kerül a sor, amelyet Balogh Endre minden héten maga tisztogatott, dédelgetett, akkor szólalt meg Judith:

— Apa kérem, hol vannak a börtokok?

— A fegyverek itt maradnak — mondta nyugodtan Balogh — eladtam őket. Még az este eljönnek értök. Az a huzagolt, az jön velünk csak.

— Igaz, leányok — szolt egy kicsit később — hol akartok lakni? Mert Wardenék elköltöztek s lakhatunk a kastélyban is.

— Miután apa a tisztartó lakbana akar élni — mondta rendületlen nyugalommal Eszter — mi is csak oda vágyunk.

— Honnan gondold? — kérdezte szeliden Balogh.

— Tudom — válaszolt határozottan a leány.

Estig elkészültek a csomagolással. Nem volt olyan nagyon sok becsomagolni valójuk s mikor a vacsoraasztalhoz ültek, minden másról csevegtek, csak az új kermesi életéről nem.

(Vége köv.)

gresszusán is ez a vezető gondolat uralkodott. Ez igazolja előrebocsátott tételünket, hogy az elmebaj ellen való küzdelem intenzívebb része a tudományos munka és a társadalmi közreműködés feladata.

Az alkoholizmus ellen már az egész világon heves társadalmi küzdelem folyik; nálunk még ennek csak kezdetei vannak. Az ivás és a kicsapongás még mindig virtus számba megy. És nagy közös munka vár államra és társadalomra a fertőző bajok elnyomásánál is. Pedig ezek az elmebetegségek legbővebb forrásai. Ime Olaszországban már annyira elmentek, hogy törvény útján kívánják eltüntetni az átörökölhető kórságokban szenvedő egyének házasságát, a mi főtétlenül humanus gondolat. Ha keresztül nem vihető még, mint terv is óriási figyelemztetés a milliókhoz.

De veszélyes az az ugynevezett spiritizmus is! . . . A spiritizmus képtelenségei bajt idéznek elő a gyengébb idegzetű egyéneknek. Napjainkban a spiritizmusmal ismétlődik az, a mit a 15. és 16. században virágzott boszorkányságról és boszorkányperekről tudunk, hogy a babona éppen nem a nép széles rétege közt talál hitelre, hanem a magasabb, fölvilágosodott körökből szerzi híveit. Az asztalkeringés, pohártáncoltatás és más efféle, a mechanika és pszichológia körébe tartozik, az itt szereplő médiumok tranceállapotai pedig hipnotikus jelenségek.

A hipnotizálást korlátozó belügyminiszteri rendelet nagyon üdvös, mely alkalmas sokféle visszaélésnek gátat vetni. Mig azonban a rendelet az orvosbuvár kezét is megköti e hatalmas gyógyhatás tanulmányozásánál, — addig az országban a hipnotizmus titkos összejeveleketben virágzik és hirhadt hipnotizőrök épp úgy folytatják mesterségüket, mintha törvényes tilalom egyáltalán nem is létezne. Nem rég járta be a sajtót, hogy az orosz cárné a minap egy spiritizista séance következtében idegbeteggé lett. De magam is tudok Kolozsvárt egy urit, ki az ily szemfényvesztésnek áldozata lett.

Ebből kifolyólag szükséges, hogy a hipnotizálás laikusok által való gyakorlását tiltó rendelet szigorúbban hajtassék végre és hogy külön belügyminiszteri rendelet tiltsa meg a spiritizista összejeveleket.

Mindent el kell követni, az elmebetegség terjedése ellen. Most még nem késő ezen irtóztató betegség elleni védekezés. De ha a baj terjed — miként az elme orvosok állítják — akkor idővel nehezebb lesz a védekezés. Ne feledjük, hogy mindnyájan kivagyunk téve azon veszélynek, hogy belesünk ezen borzasztó betegségbe. És így mindnyájunk közös érdeke a veszély ellen védekezni.

Sok útja-módja van ennek a végrehajtható kurának. Mi csak általánosságban jeleztük a bajt és szoltunk hozzá a kérdéshez. De hogy itt az ideje a komolyabb tevének, azt az elmebajosok száma bizonyítja, a mely ma az országban felül van a tizezeren. Mily veszély lesz abból, ha ez a baj terjed; s főképpen akkor, ha ilyen állapotban sinylódók akadály nélkül fognak a közügyek intézéséhez férközni. Isten a megmondhatója.

Vidéki levél.

Vizakna, 1903. okt. 19.

Folyó hó 8-ika volt az, mint tudósítónk írja, midőn egy feljelentés folytán megkezdődött a számos és szertartásos betöréseslopás tényezőinek kiderítése és kézrekerítése. Nehány napi nyomozás és vizsgálat után mintegy 27—30 betöréseslopás derült ki, mely alig egy év alatt eszközöltetett Vizaknán. A megkárosítottak és betörésekről bejelentések még most is folynak!

Sok a tolvaj; annál több az orgazda; a kik között özvegy nők is vannak, a kiknél az illető tolvajok a lopott élelmiszerekből kedvükre egész nyugodtan mulatoztak.

A rablóbanda tagjai: a vizaknai módosabb román Popovics, Csovika, Gevozda, Muntyán, Todor stb. családok 18—23 éves fiai voltak többen mint kilenczen. Kilenczre teljesen reabizonyult a tolvajlás.

Vezetőjük: Gevozda Mihály volt, ki magánál revolvert is hordozott; a kiről érdekes eset az is: hogy régi lopásaiért 4 hónapi tömlőzre elítelve levén, midőn annak kitöltésére Gyulafehérvárra ment, még azon este is lopott. Tanítójának tyukjait lopta el s azokból készített elemőziával ment a tömlőzre.

Hasonló merész dolgokat mivelt ennek mostoha testvére Muntyán Lázár is.

Egy másik tolvajtárs, tolvajlásai által apjától lopott élelmiszerekből jóízűen mulatott. Egy másik Reithoffer-től ellopott tárgyaknál saját édes anyját vallotta orgazdának! — — —

Gevozda Mihály oly sok lopást tett, hogy midőn nyomozás alkalmával Gyulafehérvárról Vizaknára kísértetett és kihallgatott, alig győzte elbeszélni; még időt is kért, hogy utána gondolkozhassék; de így sem sikerült — mint egy jelen volt megjegyezte — mind a tett lopásokat elősorolni! — — —

A betöréseslopásokat eszközölő ifjak tényeiket felsorolva, részint ketten, részint hárman, négyen, vagy öten eszközölték. Loptak: borjút, juhot, bárányt, tyukot, libát, disznót, malacot, töröküzat, paszujt, szalonát, tojást s más élelmi és italszereket; de loptak egyes gazdasági tárgyakat is, mint: ekét, hámot, stb. a miket Alamoron, Bogáton és más szomszédközségekben adtak el. Egymás között ki voltak egyezve: hogy minden lopott tárgyból egyformán osztoznak.

Tettöket nem igen látszanak szégyenleni az illető ifjak; miket részint velők született hajlam, részint passzióból s vallási elfajulásból tettek, mivel a város felsőrétegén egy oláhkeresztet a legéktlenebb szavak között késekkel szurkáltak össze; de leginkább azon körülmény folytán mivelték, mivel Vizaknán, mint más rendezett tanácscsal bíró városban is, a csendőrség működése némileg korlátozva van. Most is felhatalmazás folytán eszközölték szerencsés kutatásait és nyomozásait. Hat ivnél többre terjed a nyomozási jegyzőkönyv, a mit a csendőrség a bírósághoz már be is terjesztett.

Hogy annyi mindenféle napfényre került, nagy érdeme van ebben Simon Náthán csendőrszervezőnek. A vizaknai betöréseslopások is igazolják: hogy a csendőrség ne korlátozta tássek és keze megkötvé ne legyen; hanem minél több jog és szabadság kezeséggel ruházta tássek fel!

r. I.

Vegyes hírek.

— **Előfizetőink tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket megújítva bennünket továbbra is támogatni sziveskedjenek.**

Munkatársainkat, különösen vidéki levelezőinket pedig arra kérjük, hogy vidékükéről szóló közérdekű hírekkel és közleményekkel minél gyakrabban keressék fel szerkesztőségünket.

— **Időjárás.** Az időjárás néhány napi borongós, esős, havas, sőt fagyos hideg után ismét megemelte magát; s úgy látszik folytatja ott, a hol elhagyta e hó közepén a közmondásosan langyos, kedves, hangulatos szép marosvölgyi októberrel.

— **Vig szüret.** Városunk határában most foly a szüret. A Hellóson és Herzsán be is fejezték már. Az eredményre tehát egész biztosan rámutathatunk. A termés ugy mennyiség, mint különösen minőség tekintetében minden várakozást kielegit, a mi gazda embernél csakugyan nagy szó. Hazai szőlőfajták 14—15, külföldi fajok 16—17 fok szeszartalmat mutatnak. Sok hasonló vig szüretet kívánunk!

— **Szőlőtermelők szövetezete.** Több hely megtörtént, hogy a kedvező termés miatt a borkereskedők a must árát igyekeztek leszorítani. A gazdáknak pedig, különösen a hol a tavalyi termés is megvan, sürgős szükségük van a pénzre. Ilyenkor aztán könnyen engednek az árból. Hogy ezt a helyzetet a kereskedők ki ne használhassák tetszésük szerint, ajánljuk a szőlőtermelők szövetezeteének eszméjét, a melyben termésére minden termelő kaphat kedvező kölcsönt.

— **A falu politikál.** Szekás község képviselő-testülete a minap tartott gyűlésében azt a határozatot hozta, hogy feliratot küld az országgyűlésnek a három évet kitöltött katonák hazabocsátása ügyében és hogy megtagadja az adószedést.

— **Kérelem.** A jövő hó elején megjelenő „Közlönyek” című kötetem pár hete már, hogy kikerült a sajtó alól s a könyvkötőnél a fűzési és kötési munkálatok folyamatban vannak. Ennelfogva tisztelettel felkérem előfizetési irtartóimat, hogy az ivateket az előfizetési összegekkel együtt (fűzve 3 kor.; diszkótésben 5 kor.) mielőbb kezéimhez juttatni sziveskedjenek, mert a jövő hó elején a szétküldést meg fogom kezdeni. — Besztercze, 1903. október hó 22-én. Kiváló tisztelettel Balázs József, ev. ref. lelkész.

— **Pályázati hirdetmények** a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához újabban a következők érkeztek. Kereskedelemügyi m. kir. miniszterium: Kolozsvár-Szilágysomlyói közuti 1904—1910 években szükséges kavics szállítás biztosítására XI-20. Nagyenyedi kir. fegyintézet: lábbeliek előállításához szükséges bőrnemű cikkek szállítására XI-10. Máv. igazgató: Bőrnemű cikkek szállítására XI-10. Máv. igazgató: Budapest Fereczvárosi főkműhelyben szükséges 1 drb 10 lóerős gőzgép szállítására XI-17. Máv. budapest-balparti üzletvezetőség: kötélárúk szállítására XI-17. Győr-Sopron-Ebenturti vasút igazgatóság: tölgytalpa száll. XI-3. Kassa-oderbergi vasút igazgatósága: anyagszerek és pálya fentartási fák szállítására XI-19. Ezen hirdetmények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

— **Czipész szabászati tanfolyam Gyulafehérvárt és Tordán.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az érdekelt szakiparosok felkérésére a gyulafehérvári czipész mesterek és segédek részére a f. év november havában czipész szabászati tanfolyam rendezését kérte ki a kereskedelmi miniszter urnál. E tanzését kérte ki a kereskedelmi miniszter urnál. E tanfolyamra 11 mester és 9 segéd, összesen 20 résztvevő jelentkezett. A kamara lépéseket tett továbbá a tordai czipészek érdekében is, hogy részükre az 1904 évi jan. vagy február hónapjában hasonló tanfolyam rendezése engedélyeztessék. Erre a tanfolyamra is mintegy 31 résztvevő jelentkezett már.

— **Szt. László király leányának, Piroskának műemlékei Stambulban.** Tíz évvel ezelőtt, a magyar tanárok tanulmányútján Recsey Viktor dr. régész Athénben az egyetemi könyvtárban egy régi görög költeményt talált, mely Szt. László király leányának, Piroskának, kit Komnen János bizanci császár vett feleségül, nagy műemléket magasztalja s felsorolja ama nagyszerű épületeket, melyeket a magyar származású császárné emeltetett Bizáncban, a későbbi Stambulban: a fenyves bazilikát, a nagy kolostort és hospiciumot, mellette gyönyörű vízvezetékkel, szőlőkutakkal stb. A Rákóczi-zarándoktól alkalmából Recsey felkereste e műemlékek maradványait. A bazilikából mosé lett és most Szeirik-Klisse-Dsahunia a neve. Festői fekvése az Aranyszarvon van. A kolostornak is megvannak épületmaradványai, amennyiben Paspati dr. műértő a Seich-Szulejmán-Medsidi bizanci építkezését felismerte. Sőt a mosé előtti viztartóban, mely szarkofág-alaku és görög keresztrel van ékesítve, Recsey a magyar származású császárné reg keresett síremlékét fedezte fel. A magyar utasokra újabb vonzóerőt gyakorolhatnak ezek a magyar vonatkozású emlékek.

— **A szerencse árjában.** A szerencse hullámzása hasonlít a patak áldáshozó folyásához, mely ellátja a partmentet a létfontartásához szükséges életnedvvel. A szerencse folyása is szerencsét hoz azoknak, akik a szerencse partján várják az áldáshozó vagyont. Csak ki kell vetnünk hálónkat és idővel beleakad a szerencse hullámai között a létfontartáshoz szükséges kincs, melyre mindnyájan vágyakozunk. Az osztályorsjáték minden egyes huzása ilyen hullámzást mutat, mert bármely huzásnál sok és igen nagy nyereményt juttat a játék folyása a szerencsés nyerőknek. Csak kitartással kell várakoznunk, míg a szerencsét a hálóval kiemelhetjük s akkor éppen oly örömmel élvezhetjük a nagy nyereményeket, mint azok a szerencsés játékosok, akik rövid 6 hónap alatt a 600.000 koronás nagy jutalmat, a 100.000, 90.000, 60.000, 30.000 és több nagy nyereményt nyertek Török A. és Tsa bankházában, Budapest, Teréz-kört 46/b. szám alatt. A sorsjegyvásárló közönség bizalommal vásárolhatja a sorsjegyeket a szerencsés bankházában.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nyilt-tér.

Mellékfoglalkozás.

Egy tekintélyes élet- és gyermekbiztosító intézet Nagyenyed és vidékére nagy ismeretségi, befolyásos, szorgalmas és erélyes hivatalnok, tanító, kereskedő, iparos vagy gazdálkodónak átadná

helyi képviselőségét

és ennek munkásságát — melyet a saját foglalkozása mellett mellekesen eszközölhetne — az intézet igen jól honorálna.

Olyanok, kik teljesen reászánhatnák magukat az intézetnek való munkálkodásra, kedvező feltételekkel alkalmaztatnának utazó hivatalnokul, üzletszerzés és szervezésre és ezek már öt évi működés után nyugdíjkepe-sek is volnának.

Ajánlkozások mindkét ügyben: Kolozsvár 13. sz. postafiók címre intézendők. 428 1—2

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES' IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Must-eladás.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollégium miriszlói szőlőjében f. évi október 29-én és következő napjain leszüretelendő termésből a kollégium részére jutó mintegy 80 hektoliternyi Rizling, Som, Muskotály, Tramini és más vegyes-fajú must f. évi október 30-án d. e. 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen el fog adni. Kikiáltási ár, hektoliterenként 50 kor. Bánatpénz 400 korona.

Az árverés Nagyenyeden, a kollégium jószágigazgatási irodájában tartatik meg; hol a részletes feltételek korábban is — a hivatalos órák alatt — megtudhatók.

Nagyenyeden, 1903 október 14.

416 3-3 A Bethlen-kollégium jogügy- és jószágigazgatósága.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. orsz. fegyintézetnél alkalmazott fegyőri személyzet s a letartóztatva levő fegyenczek részére 1904. évre szükséges lábbelik előállításához beszerzendő bőrnemű anyagok és pedig: 481 kg. háromszor ütötött, darabonként 20—22 kg. súlyu terezen talp, (ökörbőr).

401 kg. barna tehénbőr 5—6 kg. súlyu, flach.

111 kg. középvastag talpbélés (egyenletes kidolgozott félbőrök).

46 drb fehér cseres szárbélés továbbá a fegyintézeti iparüzlet részére ugyancsak 1904. évben szükséges s a szükséglethez képest megrendelendő, mintegy 1500 kg. hasonmóságú talp, 200 kg. talpbélés és 250 kg. barna tehénbőr szállítása iránt 1903. évi november hó 10-én d. e. 10 órakor szóbeli árlejtéssel összekötött zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni; az ezen anyagok szállítására vállalkozni szándékozók ezennel felhivatnak, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat, az ajánlatba hozott egysegi árak szerint, a kitett mennyiségű anyagokért esedékes összeg 10%-ának megfelelő bánatpénzzel, akár készpénzzel, akár megfelelő értékű óvadékképes értékpapírral ellátva, a jelzeti határidőig ezen igazgatósághoz nyújtsák be.

Az ajánlat borítéka „Bőr-szállítási ajánlat” felirással látandó el s az ajánlatban kiteendő, hogy vállalkozó a szállítási feltételeket ismeri s azokat elfogadja.

Az árlejtési feltételek a fegyintézeti igazgatóság kiadóhivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kir. országos fegyintézet igazgatósága.
Nagyenyeden, 1903. október hó 10-én.

Uray,
igazgató.

427 1-1

Sz. 5483—1903. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Garda Kálmán ügyvéd által képviselt balázsfalvi takarékpénztár részvénytársaság, továbbá ezennel csatlakoztatott Benedek Simon m. lapádi lakos és a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének végrehajthatóknak Toma Tánászi, Toma Junos és Alexa György-fugadi lakosok végrehajtást szenvedők elleni 366 kor. tőke s jár. Benedek Simon javára 117 kor. s járuléka, valamint a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézeté javára 1000 kor. s jár. iránti végrehajtási ügyében a fugadi 76 sz. tjkvben A + 20—28 r. sz. 246, 493/1, 461/1, 634, 635, 662/3, 1067, 1068, 1069, 1194/2 hr. sz. fekvőkt és a 6 sz. tjkvben bekebelezett közöseléglőből járó 5748/357640 részre, melyek közül a 498/1 hr. sz. szőlőt 28 frt 68 kr., a 662/3 hr. sz. szőlőre 53 frt 56 kr. és a 460/1 hr. sz. szőlőt 77 frt 44 kr. váltásértéke terhel, a C 18 alatt özv. Toma Nicouláé Alexa Florika javára bekebelezett haszonélvezeti jog fentartásával 1345 kor., továbbá a fugadi 91 sz. tjkvben A + 25—37 r. sz. 11, 264, 265, 270, 475, 747, 977, 978, 989, 990, 1064, 1066, 1158, 188 hr. sz. ingatlanokra és a 6 sz. tjkvben bevezetett közöseléglőből járó 11247/357640 részére melyek közül a 475 hr. sz. szőlőt 118 frt 32 kr., a 747 hr. sz. szőlőt 181 frt 34 kr. váltásértéke terhel, és hogy a fenn megjelölt ingatlanok az 1903 évi november hó 11-ik napján d. e. 9 órakor Fugad községében nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsértékének 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-ez. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1903. augusztus hó 4-én.

425 1-1

Weiner,
kir. aljársbíró.

Számos elismerés és bizalom nyilatkozat
igazolja azt, hogy

TÁNGEL JÓZSEF
női, férfi és gyermek divatáru üzletében
NAGYENYEDEN

De ezen kívül addig a mértékig, míg hely áll rendelkezésre vétetnek fel olyan jelentkezők is, a kik az előirt képzettséggel bírnak és maguk ezen szolgálati ágra szánták. Ez utóbbiakra vonatkozó feltételek a következők: 1. Hogy a 20-ik életévüket betöltötték és a 30-at meg nem haladták. 2. Hogy egészséges testalkatúak. 3. Kifogástalan erkölcsűek. 4. Hogy a közép-iskola (polgári, reál-iskola, gimnázium) 4 osztályát vagy az ipari szakiskolát sikerrel végezték. 5. Hogy a magyar nyelvet szóban és írásban bírják. A felvétel iránti folyamodványok a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr ő nagyméltóságához intézendők. A folyó évi december hó 1-én megnyitandó tanfolyamra való felvételért a folyamodvány már folyó október hó 31-ig nyújtandó be. Felhívom tehát azokat, kik felvételüket óhajtják, felszerelt és a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr ő nagyméltóságához intézett pályázati folyamodványaiknak a kitűzött határidőig a nagyenyedi kir. államépítészeti hivatalnál való benyújtására.

Nagyenyed, 1903. október hó 14.

Szász József,
alispán.

417 2-2

Képviselek kerestetnek.

TAKARÉKOS HÁZIASSZONYOK!!

Női ruhákat, minden divat szerint

könnyen lehet készíteni az

idomítható derék-vágó készülékkel

a nélkül, hogy előzetesen a szabást tanulni kellene. Ez a készülék minden termethez igazítható.

Egy készülék ára utánvétellel

3 korona

Minden kultur-államban törvényileg védve és szabadalmazva.

Guschelbauer Antal
SOPRON.

Képviselek kerestetnek.
430 1-10

Sz. 9879—1903.

alispán.

Pályázati hirdetmény.

Az állami és törvényhatósági valamint a községi közutak építése, fentartása, felügyelete és kezelése ellátásához alkalmas segédszemélyzet nevelésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr Balassagyarmaton, Szombathelyen, Nyitrán, Kassán, Máramarosszigeten, Nagyváradon, Kolozsvárt, Brassóban, Lugoson és Pécsen m. kir. állami utmesteri iskolákat szervezett, két évre terjedő tanfolyammal. A tanfolyam mindenik évben december 1-én kezdődik és március hó 31-ig tart. Az első tanfolyam már folyó év december 1-én nyílik meg. A gyakorlati kiképzést a tanulók részint ezen iskolákban, részint a nyári szolgálatban nyerik. Minden évben csak az egyik évi (felváltva az első vagy második évi) tanfolyam lesz nyitva. Az iskolák hallgatóit első sorban a már szolgálatban levő és az iskolák látogatására berendelt állami és törvényhatósági útmesterek és hivatal tisztviselők képezni. Felvétetnek továbbá ezen iskolába a vicinális úti bizottságok által a községi közlekedési közuton alkalmazott útbiztosok és azok a cs. és kir. közös, valamint a m. kir. honvédség és csendőrségi altisztek, a kik az 1873. évi II. tez. rendelkezései szerint való igazolvánnyal bírnak.

UNGHVÁRY LÁSZLÓ CZEGLÉD

Unghváry László
(Czegled) 300 holdas borsótermő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőiskolájának árjegyzéke megjelent hol 5 krajczártól fellelve nemes csemeték, 2 forinttól fellelve sima és gyökeres szőlővesszők, továbbá —16—18 forinttól fellelve sajáttermésű rendkívül finom újborok kaphatók. Ezenkívül mindenféle gyümölcsfadonoz, akác- és gleditschia-csemeték. Tessenék árjegyzékét (borról is) kérni.

Hitelt nyújtok

1—2—3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek.

A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

Nagyenyeden és vidékén

LUKÁCS VILMOS
a m. kir. szabad.

OSZTÁLY-SORSJÁTÉK
főelárusítója

bankházának osztálysorsjegyei kizárólag csak nálam kaphatók.

Megrendelések posta útján Lukács Vilmos bankházához, Budapest, V., Fördő-utca 10, vagy pedig az én cégemhez intézendők.

Kiváló tisztelettel

Girner J. József fűszerkereskedő
Nagyenyed.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$
à 12.— kor.	à 6.— kor.	à 3.— kor.	à 1.50 kor.

413 3-6

a legszolidabb szabott árak mellett
csakis mindig
a legjobb minőségű árak lesznek kiszolgálva.

1170 szám. II—903.

Hirdetmény.

Alsó-Fehér vármegye közigazgatási bizottsága a folyó évi 2453. 2936 és 2937 számok alatt hozott határozataival az alább felsorolt út- és hidépítési munkálatokat engedélyezte, u. m.:

1. A tövis—csáklya—alsógáldi törvényhatósági közút 6—7 km közti csuszamiós szakasz helyreállítását 1838 kor. 64 fillér;

2. a nagyenyed—torockói törvényhatósági közút 2.6—3.3 km. felenyedi átkelési szakasz rendezését 1934 kor. 81 fillér;

3. a tövis—csáklya—alsógáldi törvényhatósági közúton Csáklya községben egy hid építést 2200 kor. 52 fillér költségösszegek erejéig.

A fent említett munkálatok kivételének biztosítása céljából az **1903. évi november hó 2-ik** napjának délelőtti 11 órájára a nagyenyedi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a megnevezett munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható 5%-nyi bánatpénzel ellátott zárt ajánlataikat, mindenik építkezésre külön-külön boríték alatt a kitűzött nap d. e. 11 órájáig a nevezett hivatalhoz adják be. A későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóbanforgó munkálatokra vonatkozó műszaki műveletek és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

M. kir. államépítészeti hivataltól.

Nagyenyeden, 1902. október hó 20-án.

Alsófehérmegyei magyar kir. építészeti hivatal.

433 1—1

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár P. T.

Alaptőke: 300.000 korona.

Tartalékalap: 100.000 korona.

Elfogad betéteket évi 5%-ra.

Előnyös kölcsönt nyújt betáblázásra.

Kereskedelmi váltókat 6%-al számítol le.

Váltókölcsönt 6½%-ra ad.

Nyitva minden hétköznap délelőtt 9—12 óráig.

GYÜMÖLCSFÁK.

Őszi ültetésre ajánlunk minden fajtájú gyümölcsfát, nagy készletek a legjobb fajtákból tömeges ültetésre. Diszfák, gyümölcstermő-cserjék, boggyógyümölcs, díszsövény, gyönyörű gömbölyű akácok, gyümölcsujdonságok, alapozások stb. — Kizárólag a legjobb minőségű, egészséges gyökerű növényeket küldenek a megrendelőnek. A jó minőségért kezességet vállalnak. Gyümölcsparc és kerti berendezések elvállaltatnak. Felvilágosítás gyümölcsügyekben díjtalan.

Katalogus ingyen és bérmentve.

FISCHER és TÁRSAI faiskolák,
NAGYENYED. 300. 7—10

Naponta kétszer friss sütemény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmét **csemege- és péküzletre** felhívni. Különösen figyelmébe ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű boraimat, melyeket a medgyesi Czell Frigyes és fia cég pinceszéből szereztem be.

1 liter finom asztali bor	—64 kor.
1 " " pecsenye	—80 "
1 " " rizling	1— "
7 deczi csemege gyógy Küküllő gyöngye	2-40 "
3½ " csemege gyógy Küküllő gyöngye	1-30 "
7 " csemege gyógy rizling	2-20 "
3½ " " " "	1-10 "
7 " " " " "	2— "
3½ " " " " "	1-20 "
7 " " " " "	1-60 "
5 " " " " "	1-40 "
3½ " " " " "	1— "

Továbbá kaphatók: naponta friss **szebeni felvágottak**, valamint **csemege-sajt** és friss **székely turó**, ugyancsak **finom likörök**, **tea-sütemény**, **tea**, **rum**.

T. vevőim szives pártfogását továbbra is kérve, maradok tisztelettel

Beer G. Dániel,
sütő.

9 37—*

Naponta kétszer friss sütemény

Kiváló szerencse Töröknél!!**Felülmúlhatatlanul**

kedvez főuradánknak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyereménynél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban is a

3 legnagyobb nyereményt és pedig

a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. számú sorsjegyre,
a 100.000 " főnyereményt a 74366. " "
a 90.000 " " a 109780. " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt.

A most következő nagy. kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény

jut és összesen egy hatalmas összeget.

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000,

1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à

80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,

1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,

8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000

korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—;
1/2 " " " 3.— " " 6.—; 1 " " " 6.— " " 12.—;

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. — Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

— 1. é. november hó 2-ig —

bizalommal hozzánk beküldeni:

TÖRÖK A. ÉS TÁSA

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főuradánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körút 46a. I. fiók: Váci körút 4a.

II fiók: Múzeum-körút 11a. III. fiók: Erzsébet-körút 54a.

Rendelőlevél levágandó. Török A. és Társa bankháza Budapest

Kérek részemre.....I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget.....korona összegben { utánvételezni kérem
postautalvánnyal küldöm A nem tetsző törlendő.
mellékelem bankjegyekben (bélyegekben)

PONDOS CÉM.

Kalap, nyakkendő és fehérneműk.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint Nagyenyeden, Főtér 3 szám alatt létező

férfi, fiu és gyermek kész-ruhák

valamint férfi divat üzletben az őszi és téli időnyre mindenféle különlegességek teljes választékban megérkeztek. Ugyancsak

saját szabóműhelylyel

rendelkezem, hol a mai kornak megfelelő szabást tartok, kinek munkája minden magas ízlésű igénynek megfelel.

Továbbá raktáron tartok dus választékban mindenféle hazai és valódi angol gyapjú szövötteket, férfi-, fiu- és gyermek-ruhákat, városi bundákat, valamint elismert jó minőségű, kizárólag kézimunka, hazai gyártmányú női-, férfi-, fiu- és gyermek cipőket.

Becsés pártfogását kéri teljes tisztelettel

BERKOVITS BÉLA

NAGYENYED, Főtér 3. szám.

426 1—*

Szolid árak és pontos kiszolgálás.

Közérdek és bonbonok.

Első rendű ipari liszt és nagy rakárak.

Bel- és külföldi nagy szövet raktár.

Nagy raktár női-, férfi- és gyermek-czipőkben.